

ONBEMINDE GELOVIGEN

Interview van Guido Vanheeswijck, auteur van het boek: Onbeminde gelovigen, door Hugo Quintiens op zaterdag 5 september 2020

Video 5 MIJN GELOOF

Hugo

Ik lees direct op een van de eerste bladzijden van je boek de ferme zin: “Ik zou voluit en radicaal willen praten over wat de eigenheid van het geloof zou kunnen zijn”.

Ik moet zeggen toen ik dat las aan het begin van je boek, ging ik er eens goed voor zitten want ik dacht: nu gaat het komen. Maar toen kwam er een cultuurfilosofisch essay en niet direct dit. Wel, als je dat toch zo graag zou willen - en natuurlijk ik weet dat wij dat graag doen met elkaar - maar dan wil ik het hier en nu ook vragen: Wat geloof je persoonlijk? Wat is je persoonlijke geloof? Wat is de inhoud van je persoonlijk geloof?

Guido

Ja kijk, dat vind ik altijd de moeilijkste vraag.

Ten eerste moet je dan al doen alsof je echt een gelovige bent. Terwijl geloof is breekbaar, is kwetsbaar. De grote mystici die gaan niet zomaar door de nacht vooraleer ze tot het licht komen, als ze al tot het licht komen. Dus het is inherent aan het geloof dat het breekbaar is. En als je me die vraag stelt, dan ga ik niet doen ‘kijk ik weet wat geloof is’.

Wat ik wel weet en ik praat er met een aantal mensen heel graag over. Bijvoorbeeld het gezin waar ik uitkom, we hebben daar altijd heel veel over gesproken. Mijn ouders leven niet meer, maar met mijn broer en zus praat ik daar soms aan de telefoon twee uur tot twee uur en een half over. En eigenlijk heeft het te maken met iets wat mijn moeder heel vaak zei. Mijn moeder zei: “Tot aan de jaren 60 spraken ze over de uitersten, hemel en hel, en na de jaren 60 over sociaal engagement”. En zij zei toen: “Ik dacht dat die twee bij elkaar hoorden”. En dat is ook zo. Dus het christendom heeft met die twee dingen te maken. En ik besef heel goed - ik heb dus grootste deel van mijn beroepsleven aan universiteiten doorgebracht - dat dat eigenlijk een gemakkelijk leven is waar je dingen kan doen die je graag doet. En dan denk ik soms: ik had misschien meer sociaal engagement kunnen hebben en moeten hebben enzovoort. Dus ik vind sociaal engagement, je inzetten voor anderen, wat anderen veel meer doen dan ik, daar heb ik het grootste respect voor. De kant waar ik zelf het meest mee bezig ben en dat is, ja wij zijn even oud, de generatie van ons ouders is er niet meer, wij zijn grootouders natuurlijk en we hebben kinderen, je voelt de eindigheid van alles. En ja, dat aspect heeft ook met geloof te maken. Wat betekenden nu mijn ouders voor mij? Wat is er van hen? Hoe kan ik hen nog ontmoeten? Wat betekent die band over de grenzen van tijd heen? En daar, dat is natuurlijk een filosofische vraag zou je kunnen stellen, natuurlijk ik ben ook filosofie gaan doen vanuit een religieuze honger, dus die aspecten die vandaag zo moeilijk bespreekbaar zijn die blijven mij heel sterk fascineren. En dus in die zin de mysteries van ons geloof die te maken hebben met de menswording, wat een echt mysterie is en met verrijzenis wat een mysterie is, wel dat zijn dingen die mij enorm aanspreken.

Maar die mij ook toch heel sterk inspireren in het dagelijkse leven en dat hoeft helemaal niet speciaal te zijn. Kijk, in het beroep wat wij doen, ja ik werk altijd met studenten of met collega's, waar soms ook spanningen zijn. Hoe je met die spanningen omgaat, heeft heel veel toch te maken - vind ik - met ouder worden, met je terugbuigen op de diepste inspiratie in het evangelie. En dan soms, ik heb dat nu meer en ik denk jij ook, dat als we die teksten opnieuw beginnen lezen, rustig lezen, dat je ook enorme inspiratie en kracht geeft in het dagelijkse leven. En het is een gevoel wat ik aangenaam vind, met ouder worden heb ik meer behoefte aan geloof.

Hugo

Het valt mij op Guy, dat je zowel in dat engagement als in je geloof in het algemeen dat je het over relaties hebt. Veel meer dan over geloofswaarheden waarbij je dan zegt 'uiteindelijk is het een mysterie, menswording, verrijzenis'. Maar je spreekt eigenlijk de hele tijd sterk over relaties, zowel met God als met je ouders, medemensen enzovoort.

Guido

Relatie heeft ook met waarheid te maken. Ik bedoel daarmee dus, je hebt Pilatus en Jezus, wat is waarheid?

Waarheid, wij definiëren vandaag waarheid veel te eng. Waarheid is een soort van wetenschappelijke waarheid. Je hebt een hypothese en die moet je gaan verifiëren. Maar ik heb ook heel veel bewondering voor de Tsjechische oud-president en toneelschrijver Vaclav Havel. Die heeft een prachtig boekje geschreven: *Poging om in de waarheid te leven*. En dus waarheid vind ik toch ook heel belangrijk. En dat betekent niet een aantal proposities of zinnnetjes opsommen, maar in de waarheid leven, in rechtvaardigheid leven. En dat beleef je relationeel. En het is zo, in je huwelijksrelatie, in je relatie met kinderen, in je relatie met vrienden, in je relatie met studenten, probeer je in de waarheid te leven. Probeer je in rechtvaardigheid te leven, maar met veel vallen, vooral vallen en dan opstaan. En dus in die zin wil ik waarheid verbinden met liefde.

Dus men zegt heel vaak: wij geloven in God. Maar de vooronderstelling is natuurlijk wel dat er een God is.

Dat er een God is en dat we in de relatie treden met God zijn twee geen onafhankelijke realiteiten. Die zijn onlosmakelijk met elkaar verweven.

Hugo

Ik heb de indruk dat het geloof met het ouder worden, zoals je zei we zijn even oud, en ik deel dat ook wel, je toch gelukkiger en blijer maakt.

Guido

Ja, ik zou eigenlijk - maar dat geldt voor mij - zonder geloof het leven heel moeilijk vinden. En inderdaad, nu druk ik het negatief uit, geloof geeft voor mij houvast. Daarom niet als een set van proposities maar een openheid op. Dat zijn de enige thema's van de mens. Daarom dat

ik zo graag heb dat we daar opnieuw over spreken. Eindigheid, dat zijn trouwens ook de thema's van de wiskunde en van de wetenschap: eindigheid en oneindigheid. Maar ook van religie, van het nadenken, niet het academisch gedoe dat heeft weinig belang, maar het echte nadenken gaat daarover. Wat de betekenis van liefde is.

Of je zou kunnen zeggen: in een begrafenisritueel, waar men nu vaak persoonlijker zegt 'je zal altijd in ons geheugen verder blijven leven'. Ja dan denk ik: 'het zou er nog aan mankeren'. Maar misschien willen we meer en daar noemen wij dat dat die verder leeft in de palm van Gods hand. Goed laten we erover spreken wat dat kan betekenen. En dan kom je ook in relatie met je vorige generatie waar vroeger mensen veel gevoeliger voor waren en kan je betekenis geven aan de volgende.

Hugo

Guy, ik wil je bedanken voor dit gesprek, al is het nog lang niet gedaan. Ik heb het gevoel dat we nog zeer veel gespreksstof hebben maar toch hartelijk dank.

Guido

Jij bent bedankt en we gaan verder.